

Ulusal Enterik Patojenler Laboratuvar Sürveyans Ağı Sıkça sorulan Sorular

1. Open Office Programı nasıl çalışır ve avantajları nelerdir?

Cevap: Open Office Microsoft Office'e çok benzeyen açık kaynak kodlu bir yazılım paketidir. Ancak Microsoft Office'in aksine herhangi bir işletim sistemini kullanabilir. Mac ve Microsoft dosyalarının herhangi bir versiyonunu okuyabilir. Bilgisayar virusları, wormlar ve trojenler tarafından etkilenme olasılığı daha düşüktür. Mikrosoft ile karşılaştırıldığında daha hızlı yeni özellikler geliştirilebilir, Türkçe teknik desteği daha iyidir ve ücretsizdir. Eğer isterseniz ofisinizdeki birçok bilgisayara ücretsiz kurabilirsiniz. Daha fazla bilgi için <http://www.openoffice.org.tr/content/view/16/33/> adresine bakınız.

2. Office'i nasıl indirir ve nasıl açarsınız?

Cevap: http://www.openoffice.org.tr/component/option.com_docman/task.cat_view/gid.50/..... Adresine giriniz ve Open Office 2.3 Windows paketini (Java'lı) tıklayınız ve sonraki direktifleri takip edip programı yükleyiniz.

3. Open Office'de bir veri tabanı dosyasını nasıl açarsınız?

Cevap: Diğer bilgisayar dosyalarında olduğu gibi, "Ulusal Enterik Patojenler Laboratuvar Sürveyans Ağı (UEPLA)" için oluşturulan "Katılan laboratuvar" dosyası üzerine iki defa tıklayınız dosya açılacaktır.

4. Open Office'de veri girişini nasıl yapacaksınız?

Cevap: Katılan laboratuvar dosyasını açtıktan sonra laboratuvar yazan bir ikon göreceksiniz. Buraya iki kere tıkladığınızda veri girişi yapacağınız ekran açılacaktır. Her alanın nasıl doldurulacağına ait daha fazla detay için kullanıcı rehberini takip ediniz.

5. Dosyayı nasıl kaydedeceksiniz?

Cevap: Veri tabanını bilgisayarınıza kopyalarken "Katılan laboratuvar" isimli dosyanın adını kendi laboratuvar adınızı yazarak değiştiriniz. Girilen verileri kaydetmek için veri girişi ekranında "Dosya" menüsünde "Kaydet"i veya araç çubuklarında disket şeklindeki ikonu tıklayınız.

6. Ulusal Enterik Patojenler Laboratuvar Sürveyans Ağı' nedir?

Cevap: 'Ulusal Enterik Patojenler Laboratuvar Sürveyans Ağı' (UEPLA), Türkiye'de Bulaşıcı Hastalıkların Epidemiyolojik Sürveyansı ve Kontrolü Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında yürütülen, bildirim zorunlu hastalıkların tanı ve bildirimine ilişkin laboratuvarların sisteme etkin katılımı için gerekli alt yapı ve uygulamaların iyileştirilmesi çalışmaları çerçevesinde oluşturulan bir laboratuvar ağıdır. UEPLA ile; mikrobiyoloji laboratuvarları arasında veri ve suş akışı sağlanarak, laboratuvar verilerinin zamanında, tam ve doğru olarak değerlendirilebilmesi amaçlanmaktadır. Öncelikle; Salmonella, Shigella, Campylobacter ve Enterohemorajik Escherichia coli bakterileri için oluşturulan bu ağın gelecekte genişletilerek ülkedeki enfeksiyon eğilimleri ve suş dağılımları hakkında bilgi sahibi olunması, laboratuvar sonuçlarının halk sağlığının korunmasına yönelik izlenmesi, analizi ve kullanılabilir veri haline getirilebilmesine olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

7. Veri girişi için hangi bilgiler gereklidir?

Cevap: Veri tabanı için, hastanın bazı klinik ve epidemiyolojik bulguları ile suşa ait bazı mikrobiyolojik özellikler ve antimikrobiyal duyarlılık test sonuçları gereklidir.

8. Veri tabanında hangi değişkenler bulunmaktadır ve bu değişkenler veri tabanına nasıl girilmektedir?

Cevap: Veri tabanındaki değişkenler ekranda seçenekler şeklinde verilmektedir. Seçenekler her alan için değişir. Veri girişi yapılacak kutucuğun yanındaki ok tıkladığında çıkan listeden en uygun olanını seçiniz. Kutucuğu boş bırakmak istediğinizde seçeneklerin en başındaki boşluğa tıklayınız. Eğer kutucuğa yazı ile bir veri girilmesi gerekiyorsa lütfen klavyeyi kullanınız.

9. Veri değişkenleri arasından uygun seçeneklerin bulunması ve veri girişı ile ilgili diğer sorularına nasıl cevap bulabilirim?

Cevap: "UEPLA Veri Tabanı Kullanıcı Rehberi"nde her alanın nasıl doldurulacağı ile ilgili gerekli açıklamalar bulunmaktadır. Daha detaylı bilgi için UEPLA Veri İletişim Sorumlusu Uzm. Dr. Figen Sevimli ile bağlantı kurunuz. Tel: 0 312 458 21 67, figensevimli@hotmail.com

10. Bir değişkenden bir sonraki değişkene nasıl geçilir?

Cevap: Mouse veya Tab tuşunu kullanabilirsiniz

11. Bir önceki değişkene nasıl dönersiniz?

Cevap: Mouse veya Shift+Tab tuşlarını kullanabilirsiniz.

12. Girmiş olduğunuz önceki veriyi nasıl değiştireceksiniz?

Cevap: Kayıt ettiğiniz verileri ekranın altındaki okları kullanarak, bir önceki sayfaya geriye dönüp değiştirebilirsiniz.

13. Bilgileri RSHMB'ya elektronik olarak nasıl göndereceksiniz?

Cevap: Girmiş olduğunuz bilgileri kaydediniz. ueplabnetwork@rsh.gov.tr veya ueplabnetwork@gmail.com adresine "[Laboratuvar ADI] laboratuvar" yazarak e-postanıza ek yaparak(attachment) gönderiniz.

14. Elektronik iletişim mevcut değilse bilgileri faks veya posta ile nasıl göndereceksiniz?

Cevap: Her hasta için veri girişı ekranının bir çıktısını alınız ve 0312 458 24 08 nolu telefona faks yolu ile veya Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı, Salgın Hastalıklar Araştırma Müdürlüğü, Epidemiyoloji Ünitesi, Cemal Gürsel Caddesi No: 18 06100 Sıhhiye/ Ankara adresine posta yolu ile gönderiniz.

15. Verilerin gizli kaldığından nasıl emin olabilirim?

Cevap: Katılımcı laboratuvarlardan gönderilen veriler hasta isimlerini içermemektedir. E-posta ile gönderilen veri, normal e posta bilgileri gibi korunmaktadır. Tüm veriler, merkezde, Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığında, şifreli bir veri tabanında güvenli olarak korunmaktadır.

16. Veri uyumsuzlukları nasıl tespit edilecek ve bildirilecek?

Cevap: Veritabanı, veri girişı sırasında oluşabilecek hataları minimumda tutacak şekilde dizayn edilmiştir. Veriler, analiz öncesinde herhangi bir uyumsuz verinin olup olmadığı yönünden ön incelemeden geçirilecektir. Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı Ulusal Enterik Patojenler Laboratuvarı ve katılımcı laboratuvarlar arasında tespit edilen laboratuvar sonuçlarındaki uyumsuzluklar, sadece ilgili laboratuvarlar ile paylaşılacak ve ilgili parametre konusunda katılımcı laboratuvar bilgilendirilecektir. Konu ile ilgili UEPLA Laboratuvar İletişim sorumlusu Uzm. Dr. Revasiye Kayalı GÜLEŞEN ile, Tel: 0 312 458 23 73/ 0312 458 21 65, revasiyekayali@yahoo.com, veya Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı Ulusal Enterik Patojenler Laboratuvarı Sorumlusu Uzm. Dr. Belkıs Levent ile 0312 458 21 60 nolu telefon veya b.levent@yahoo.com adresinden temasa geçebilirsiniz.

17. Suşlar RSHMB'na neden verilerle beraber gönderilecektir?

Cevap: Bakteri suşlarının RSHMB'na gönderilmesi ile, ülkeye özgü patojen etken profilinin ortaya konması ve bulaşıcı hastalık verilerinin AB ve uluslararası network verileri ile karşılaştırılabilir olmasının sağlanabileceği bir veri tabanının oluşturulması hedeflenmektedir. Laboratuvarlardan elde edilen verilerin düzenli ve sistematik olarak bir araya getirilmesiyle oluşacak veritabanı, ulusal ve uluslararası bilimsel çevrelerde paylaşılacaktır. Bu veriler ve suşlar gelecekte ayrıca ülkemize özgü patojenlerin tanımlanması için ileri identifikasyon ve tiplendirme çalışmaları için

kullanılacaktır.

18. RSHMB'na gönderilecek suşlar için standart izolasyon ve identifikasyon protokolüne nasıl ulaşabilirim?

Cevap: Katılımcı laboratuvarların, proje kapsamında bulunan bakterilerin (Salmonella spp., Shigella spp., Campylobacter spp. ve EHEC) izolasyon ve identifikasyonunda, standardizasyonun sağlanabilmesi amacıyla RSHMB, SHAM, Ulusal Enterik Patojenler Referans Laboratuvarı tarafından hazırlanmış olan Standart İşletim Prosedürlerini (SİP) kullanmaları tercih edilmektedir.

19. Katılımcı laboratuvarlar RSHMB'na suş bilgilerini nasıl rapor eder?

Cevap: Katılımcı laboratuvarlar suş ile ilgili bilgileri, veritabanına, Openoffice programını kullanarak ekler (Bkz S:8-12). Aynı zamanda suşla ilgili olarak suş gönderme formunda istenilen bilgiler de bu forma otomatik olarak kaydedilmiş olur. Her bir suş için ilgili suş gönderme formu suşla beraber RSHMB 'na gönderilir.

20. Grup D bildirimlerini ayrıca bildirmeme gerek var mı?

Cevap: Evet. UEPLA sadece seçilmiş patojenler için oluşturulmuştur. Bulaşıcı Hastalıkların İhbarı ve Bildirim Sistemi Grup D Etkenlerinin Form 17D ile rutin bildirimlerinin yerine geçmez. UEPLA tamamen farklı bir veri tabanı olarak tasarlanmıştır ve farklı amaçlar için kullanılır. Lütfen UEPLA kapsamındaki Bulaşıcı Hastalıkların İhbarı ve Bildirim Sistemi Grup D Etkenlerini her zaman yaptığınız gibi Form 17D ile İl Sağlık Müdürlüğüne bildirmeye devam ediniz. Pilot çalışma sonrasında sistemin Ulusal Sağlık Bilgi Sistemi içine entegre edilmesi hedeflenmektedir.

21. Suşlar RSHMB'na gönderilmeden önce nasıl saklanmalıdır?

Cevap: Katılımcı laboratuvarlar tarafından izole edilen suşlar SİP'lerde belirtilen şekilde saklamaya alınarak referans laboratuvara gönderilene kadar +4 °C'de korunur.

22. Suşlar hangi sıklıkla RSHMB'na gönderilir?

Cevap: Suş gönderme takvimi, katılımcı laboratuvarların yıllık suş sayıları göz önüne alınarak hazırlanır. Laboratuvarlar A ve B grubu olarak ikiye ayrılır. Her grup kendi içinde de ikiye ayrılır. A grubunda yer alan laboratuvarlar her ayın ilk haftası Salı ve Cuma günü, B grubunda yer alan laboratuvarlar ise her ayın üçüncü haftası Salı ve Cuma günü suşları gönderir.

23. RSHMB'da UEPLA Laboratuvar İletişimi nasıl sağlanır?

*Cevap: Uzm. Dr. Revasiye Güleşen
RSHMB, SHAM, Ulusal Enterik Patojenler Referans Laboratuvarı
AB Blok 2. kat Sıhhiye/Ankara
Tel: 0312 458 23 73 / 0 312 458 21 65
email: revasiyekayali@yahoo.com*

24. Suşlarla beraber başka bir formun gönderilmesine gerek var mı?

Cevap: Katılımcı laboratuvarlar her suşla birlikte o suşa ait, 'Suş Gönderme Formu'nu da gönderir. Bu form veri tabanında raporlar bölümüne girilerek verilerden otomatik olarak oluşturulur ve print edilir.

25. Suşlar RSHMB'na nasıl gönderilir?

Cevap: Suşlar uluslar arası biyolojik materyalin transferine uygun olacak şekilde üçlü, sızdırmaz transport kapları kullanılarak paketlenir. Bölge Hıfzıssıhha Müdürlüğü olan illerde (Adana, Ankara, Diyarbakır, Erzurum, İstanbul, İzmir, Samsun) bu merkezler aracılığı ile, olmayan illerde ise katılımcı laboratuvarlardan direkt Başkanlığımıza, PTT Kargo Taşıma Sistemi aracılığı ile gönderilir. Kargo ücreti Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı tarafından karşılanır.

26. Katılımcı laboratuvarlar sonuçları ne kadar sürede alabilirler?

Cevap: Sonuçlar, katılımcı laboratuvarlara normal koşullarda 28 iş günü içerisinde bildirilir. Ülkeyi tehdit eden herhangi bir salgın veya olağanüstü durum olması halinde sonuçlar bu durum ortadan kalkıncaya kadar verilmez, suşlar güvenli bir şekilde RSHMB'da saklamaya alınır.

27. Form 17D ile bildirimini yaptığım suşun yanlış/farklı olduğunu öğrenirsem ne yapacağım?

Cevap: RSHMB Ulusal Enterik Patojenler Referans Laboratuvarından katılımcı laboratuvarlara gönderilen sonuçlarla laboratuvarınızın sonuçlarında uyumsuzluk varsa ve **Bulaşıcı Hastalıkların İhbarı ve Bildirim Sistemi Grup D Etkenleri rutin bildirim çerçevesinde bu suşu daha önce bildirdiyeniz, aynı formu kullanarak ve önceki formla beraber "DÜZELTME" şeklinde belirterek en kısa zamanda İl Sağlık Müdürlüğüne tekrar bildiriniz.**

28. Laboratuvar sonuçları nasıl kullanılır?

Cevap: Tüm katılımcı laboratuvarların göndermiş oldukları veriler ile suş doğrulama sonuçlarına ait verilerin epidemiyolojik analiz sonuçları, dört aylık periyodlar ile yayınlanmakta olan **"Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi"**nin eki olan **"Epidemiyoloji Raporu"**nda, toplu veri şeklinde, kişisel bilgilerin gizliliği ilkeleri göz önünde bulundurularak yayımlanır. Ayrıca laboratuvar ağı yoluyla elde edilecek rutin veriler; **"Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi"**nin eki **"Epidemiyoloji Raporu"** **kaynak gösterilerek**, ilgili taraflarca kullanılabilir ve gerektiğinde sağlık politikalarının geliştirilebilmesi amacı ile; karar vericiler ve ilgili kurumlarla paylaşılır.

29. Katılımcı laboratuvarlar ağa üye diğer laboratuvarların sonuçlarını görebilecek mi?

Cevap: Hayır. Her laboratuvar sadece kendi laboratuvar sonuçlarını görebilir.

30. UEPLA verileri kim tarafından nasıl yayınlanır?

Cevap:

- 1) UEPLA verileri; periyodik olarak RSHMB'de laboratuvar verilerinin doğrulanması ve verilerin analizinden sorumlu kişiler tarafından hazırlanan raporlar, bu şekilde hazırlanan yayınlar ve bilimsel kongrelerde yapılan sunumlar aracılığıyla bilimsel çevrelerle paylaşılır. Bu şekilde hazırlanan yayınlarda ve raporlarda RSHMB, UEPLA sorumlularının isimleriyle beraber tüm katılımcı laboratuvarların isimleri topluca temsilcisi oldukları kurumlardan oluşan **"Ulusal Enterik Patojenler Laboratuvar Sürveyans Ağı Üyeleri- UEPLA Üyeleri"** şeklinde belirtilir. Katılımcı kurum isimlerinin yer aldığı liste yayın veya raporların uygun yerlerinde açıkça belirtilir.
- 2) Eğer sadece belirli bir laboratuvarı veya o laboratuvarın yer aldığı bir ili/ bölgeyi ilgilendiren özel bir koşul oluştuysa (Ör/ Çok nadir rastlanan bir suş veya antibiyotik direnç paterninin tanımlanması veya özel bir salgın durumu), bu durumda hazırlanacak yayında, o laboratuvardan yazıyı kaleme alan konu ile ilgili kişilerin isimleri ayrıca belirtilir ve verinin oluşmasına ve yayına sağladıkları katma değer oranında ve niteliğinde RSHMB UEPLA sorumlularının isimleri de yer alır.
- 3) Her katılımcı laboratuvar kendi verilerini toplu olarak yayınlatabilir ve bilimsel kongrelerde sunabilir. Yayında yine, RSHMB UEPLA sorumlularının isimleri verinin oluşmasına ve yayına sağladıkları katma değer oranında ve niteliğinde yer alır.

31. Laboratuvar ağı üyeleri arasında herhangi bir aktif iletişim olanağı var mıdır?

Cevap: UEPLA'nın RSHMB internet sağlayıcısı tarafından desteklenen web sayfasına www.uepla.rshmb.gov.tr adresinden ulaşılabilir. Bu adresteki iletişim adresinden iletişim kurulabilir. Üyeler arasında bir forum oluşturulması planlanmaktadır. Ancak henüz forum oluşumu tamamlanmamıştır.